

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 Numquid promulgatio sit de ratione legis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

retur enim patrem familias nonnulla statuere posse in sua domo precepta, eadēq; sub aliquibus poenis, quas exigere paterna auctoritate poterit, etiam vique ad verbera. At vero sicuti dominus non est perfecta respublica, ita neque eius precepta absoluta vim legis: vt puta cū neq; in carcerem conijcere potest suos, neque in exilium mittere, neque alijs id genus supplicijs afficere: vt lib. 5. q. 2. filius patrib; vbi de patria potestate copiosius.

ARTICVLVS IIII.

Utrum promulgatio sit de ratione legis.

Prima ratio ad partem negatiuam. Secūda ratio.

S. Tho.

Tertia ratio.

Prima conclus.

Superest de mō vt quartus articulus potestatem definitionis particulam patefaciat qua legis ponendi forma notabatur. Arguitur ergo non esse necessariam promulgationem legis vt suā fortiaur vim. Primum lex naturalis obligat vniuersos, que tamen nulla indiget promulgatione, cum neque in statu innocentie, neque post naturam corruptā ante Moysen talis fuerit lex promulgata. Secundo: lex vetus diuina, vt 1. 2. q. 103. art. 4. Auctor S. Thom. cessauit illi Christianæ mortis articulo quo redemptor dixit, Consummatum est, subinde tum noua obligatio cœpisse etendendum est, nam cessatio vnius, fuit alterius inchoatio, aliās mundus absque lege obligante diuina per aliquam temporis moram existeret. Et tamen promulgatio legis nō fuit tunc facta, sed sub festum Pentecostes, ergo obligatio legis non pendet ex promulgatione. Et tertio. Lex civilis obligat loco absentes coram quibus non promulgatur & pariformiter tempore futuros, apud quos non est amplius necessaria promulgatio. Contrarium autem legis, dist. 4. c. in istis, vbi habetur, leges tūc institui, dum promulgantur. Ad questionem responderet duabus conclusionibus. Prima, Nulla lex vllum habet vigorem legis ante promulgationem, sed (vt citatum decretū asserit) tunc instituitur, dum promulgatur. Itaque nullam (vt quidam arbitratur) exceptionē cōclusio hæc permittit. Et probatur ex natura ipsius legis. Est enim regula & mensura nostrarū actionū: regula autē nisi operantibus applicetur, vana est: applicari autē nequit nisi per eius notitiam: nā qui regula vultur, eā intueri necesse hēt. Fit ergo cōsequens, vt ante promul-

gationem qua subditis innotescit, nō eos obligādo perstringat, sed tunc præcipi quā promulgatur. Vñ leges, C. de legibus & cōstit. Leges sacratissimæ que cōstringūt hoīum vitas intelligi ab hoīb; dēt. Et in auth. vt facta nouæ const. & c. tūc valere leges iubent, tunc in cōe facta sunt manifestæ. Idē hī iure canon. vt ext. de postulat. pre l. c. ad hec. & de cōst. c. cognoscētes. Dū bitas autē quid noīe promulgatio censendū sit. Vtrū nondū lex velut promulgata sit habēda quousq; in oīum notitiā fuerit dispersa. Apparet. n. rō mō facta id persuadere. Enim vero si lex per sui notitiā applicat, sit vt quousq; sit cūctis nota, non obliget, atque adeo nec promulgata cōstat. Et cōfirmat inde quille quē lex laet, ignorantia excusat, q. nō cōtingeret, si legis vinculo innodaretur. Huius argumenti gratia statuit. Secūda, Lex vt promulgata censetur, nō exigit vt in oīum notitiā perueniat sed tunc promulgata dū solenniter in Principis curia vel in provincia primo præconio, vel alia legitima vta edicitur. Sed hīc citato, de postulat. pl. Et in alleg. Auth. Et rō est, quia tūc promulgatur lex, dū sub præcepti forma constituitur, Tunc autē fit præceptum, cū primū publicius edicitur: ergo vbi primū solenniter fit manifesta, cōsetur promulgata, vimq; induit præcepti. Restat autē scrupulus, Nunquid cū primū, v. g. in curia Cæsaris promulgatur lex, tenentur illa oēs regni indigenæ? Vt enim hoc rōni contrariū. nā tunc neq; remotissimi ad quos nondū potuit fama pertingere, excusaretur ignorantia: q. assertu nectariū est. De hoc licet ad nomen videat spectare tñ iuris vtriusq; doctores secus loqui videntur quā rō docet. Panor. n. & reliqui super d. c. cognoscētes. extra de cōst. & loā. And. super illo verbo, data Romæ. lib. sex: i postremo. Et Bal. super l. etiam citata. Leges sacratissimæ. C. de legibus licet fateantur tunc legem promulgari, quando solenniter dicitur: neminem tamen obligari ea putant, antequam illam audierit, nisi crassa culpa biliq; ignorantia hominem acuset. Et ratio eoru est, q. putant idem esse quempiam ignorantia excusari, & non obligari lege. Contra hos autem statuitur tertia conclusio. Cum primū lex solenniter est promulgata, in curia vel in regni metropoli, obligat vniuersos, tamē si circa culpā ignorantes à culpa excusent. Probat

Parua dubitatio. Rō tæ: tandi. Confirmatio. Secūda conclus. Scrupulus. Panor. Io. An. Baldus.

vtra-

Tertia conclusio aduersus auctores.
 Prima phatio. Secunda. Tertia.

vtraq; pars conclusionis. Nam lex in vniuersum promulgatur. Haud quippe dicitur. Precipimus ciuib; istius verbis, sed vniuersos sub ditione nostra degētib; ergo vniuersos tunc obligat. Secūdo arguit dū cōcinator, v.g. vcl alia persona priuata admo-neret me legis positæ, tunc iam deinceps nō me excusaret ignorantia, & tñ nunciu; ille non me obligauit, ergo promulgatio solennis quæ præcesserat me obligauerat, Et tertio arguitur. Si non statim a solēni promulgatione essent vniuersi lege ligati, sequeretur q; neq; ignoscentes proprie dicerentur excusari, excusatio. n. est ab obligatione quā quis hēt; & tñ cōtrariā opinione ignorantes nodū obligantur, dicēdū ergo vtrumq; est, vt nostra asserit conclusio; videlicet q; lex statim cūctos tā audiētes q; absentes obligat, a cuius nihilominus nexu incipi excusant. At vero pressius q; forte percutiētur, vtrū scis sit vno loco solēni et lege promulgari, vt vniuersi illius iurisdictionis statim lege subdantur. Exempli gratia Si Cæsar pluriū regnorū dñs legem Tolēti promulgaret, qua Belgas, Flā-dros, atq; Italos. Indosq; cōprehenderet. Atq; si Papa Romæ, vel vniuersale Conciliū solēni; erferret legem, vtrum inde tūc protinus stringeret vniuersos. Et quo dubitationis neruus lucidius pandatur, proferamus: exēplū legis irritantis inuvalidantisq; materiā cōtractus. Si nunc Papa prohiberet quintū gradū matrimonii, vel facnodū esse positam legē irritantis actiones pupilli alienantis sua bona, sed nunc primū poni. Vtrū ex illo tunc irriti essent tales contractus, et inter ignorantes celebra-ti. Nā quantum ad culpā & poenā, tā satis dictū est, eos qui per incitiā postmodū con-taherent excusari; sed vtrū valeret matrimonium, pariter & contractus populi. Ad hoc primū rñ scē, nō autē esse Cæsarem in vno regno legē edicere, vt omnes oblige-t quousq; in singulis, promulgent, ac si diuersorum essent regum; qm̄ ob id quod in eius ditione incidunt, nō censent, vna rē publica. Qu in vero si sint diuersæ provin-cia lōgē separata, nō existimā lex promulgata, aut quā in singulis edicat. Non. n. a quū esset vt lex Tolēti promulgata ex tunc perstringeret Indos. Saluberrima ergo est sanctio Author. citata, vt facta noua, & Rom. Imper. leges post duos men-ses. valere inciperent in. repu. & tractari.

Quod si valere, idem sit quod vigorē tunc præcepti obtinere, sit vt neq; antea scien-tes obligarentur; si vero intelliga ut iuxta formā tertiæ nostræ conclusionis. q; licet a tpe promulgationis obligent, nihilomi-nus vique ad duos menses possēt se quicq; ignorantia protegere; tunc intelligēdum est quantum ad forū exterius, nam quācum ad cōscientiā, & illi qui antea rescuissent, continuo excusatione nudant, & illi qui citra culpā diutius ignorassent, excusaren-tur. De legibus autē eorū qui sunt Principib; inferiores cū angustiorib; prouinciis presi-deant, non est cōsēndū tā longas inducias requiri vt sint obligatorie. At vero de sūmo Pontifice asseruit Panor. c. nouerit de sent. excom. scis esse, si eius leges Romæ publicent, quē nonnulli sequuntur, dicen-tes pontificē summū plumbos hñe pedes quib; discurre nequit. Et Syluest. verbo, lec. q. 6. dicit sic seruari in p̄ctica. Verum est tñ eundē Pan. super c. cognoscentes, de consti. sic se tñ cōcō opin. exponere, vt asserat legē, nō quantum ad culpā & poenā, sed tñ, quantum ad rescisionē cōtractus ab articulo statim promulgationis vigo-rē hñe. Vt si in Cōcilio lata esset lex, de in-ceps illegitimē nati sacerdotia reciperēt, aut q; talib; præbendis nō nisi tali hominū sorti prouideretur, oēs ex illo momento, contra facte collationes haberent irritæ. Quod ego facile credo. At tñ quia matri-monia non pūt dissolui sine iniuria, & si quæ sunt alia id genus pacta, certē nō de-beant lege interdici, nisi quæ vigere inci-piat dum fuerit in prouincia promulga-ta, alias esset periculis plena. De ceteris au-tē quæ irritatorie nō sunt, parum refert si dicam⁹ statim Romæ latis obligat. Hoc si quidē nō obstante, ignorantes excusant a culpa & poenā. Crediderim tñ, nisi papa aliter sua lege expresserit, nunquā inrede-re obligare nisi a tpe promulgationis in prouincia. Etenim qñ ob culpā, vel alium defectū vult inhabilē personā reddere, ex-pressē ad id ex nūc, vel lex tunc, vt cū sin-gula. de præbē. lib. 6. cōstituit duas obtinē-tē præbendas ex tunc reddi inhabilē. Et si-mile hñ Clem nolentes, de heret. Hoc autē pro certissimo hic ad inonitum sit, q; leges priuilegorū reuocatorie vim nō hñt quo ad vīq; promulgate sint nō solū in prouin-cia, vtrū indicæcē. Exēplū gratia dū indul-gentiæ reuocatur aut suspēdunt, quousq; in-

Panor.

Syluest.

Papa nō intēdit obligare sua lege nisi a tēpore promul-gatiōis, nisi ali-ter ex-presserit in-

Tegebre uocato- rix pri- uilegio riu nulla vim ha- bet quo ad fuerit promul- gata no- solu in prouin- cia, sed i- diceffi. Epilog- antedi- ctorum. explana- tur alia legis de- finitio.

Primu argum. Ad secun- dum.

in metropoli ecclesia fit reuocatio promul- gata, quicunq; potest concessis priuilegijs circa culpam vti. Neq; hoc tm, verum et si quis viq; ad illum articulum priuilegio in- dulgentiaru fuerit a referuatis sacrameta- liter absolutus, absolutio est valida. Ecce de- finitionem legis in fronte questionis pro- posita, cunctis ex partib; que quatuor erant, exposita: ac subinde illam. sc. de legib; & Se- natu; quā sapientissime Papin. ex alijs qua- tuor membris constituit. Ait n. Lex est eoe- preceptum. vbi eius substantia primusq; a- ctus exprimitur, qm preceptio, actus prou- dentis est & in eoe omnib; debet pōnri. Vi- torum prudentium consultu; quib; verbis declaratur que modum preceptio nul- la est in intellectu, quam non consilium an- tecedat, quare neq; Rex sine prudentiu co- sultatione det leges condere. Delictorum, que sponte, vel ignorantia contrahuntur, coercitio. Ecce virtutem eius ac vim coerci- tiua malefactoru, qua vel scientia vel igno- rantia vincibili delinquit. Cois reipublice sponso, qua tan de particula eleganter inge- nium legis exprimitur. Per leges namq; re- publica & Princeps constituitur fideiussor, vt sic eundemq; viuatur. Spondet. n. nulli fore pacis perturbatorē, neq; vlli qui iniuria auloris siticui hēdere. Quod syllus exiterit, ipse Princeps penas reposcet.

Ad primū igit argū de lege natura, rñ demus, naturali luce & instinctu esse pmul- gatam: nepe inscriptam mortaliū mentib;. Quapropter in statu inopentia; clarescere natura luce nulla fuit alia opus promulga- tione talis iuris. Neq; verò postea quousq; caligine iam obducta hominū mens neces- se habuit vt per legē scriptā explicaretur ei Decalogus. Quo fit vt de primis principijs naturalib; nulli mortales per ignorantiam prætere sibi poterunt excusationem. De alijs verò que attentiori discursu indigēt, vt de libera Venere, forsan se poterant ex- cūsare. Pari rōne, si qui Barbari matrimo- nia vsq; a deo contra naturam scda cōtra- xisse inuenirentur, vt erie parentes filiab; cōmiserent talia matrimonia diuineren- tur: quia non poterat nisi crassa inscita ne- faria illa turpitu; ignorari. Secus si cōtra- xissent in seculo, & alijs gradibus, qui iudeis dūtaxat olim, Christianisq; præcisē, modò interdicitur. Ac qm de diuina lege respon- detur, nō cōtri promulgatam, eo qd Deus singulari personā eā reuolauerit, quousq;

idē eius minister solemniter eam etulget. Exempli gratia. Abrahā præcepit Deus vt suos masculos circumcideret, que lex poste- rioris suis esset solennis. Hæc autē lex non omnes (præter ipsum) statim obligabat vs- quequo Abrahā nōse Dei eam promul- gavit. Idem pariformiter de lege Mosai- ca quantum ad ceremonias iura: natura; ad- hibitas & iudicialia, existimandū, videlicet qd nullus cōtraheret cū vxore patris aut pa- trui, qui. n. postquam lex reuelata est Moyli ante eius promulgationē cōtraherent in tali gradu non modo à culpa excusarentur verum neq; separarentur. Secus post pro- mulgationē, postmodum n. et ignoranter cōtrahentes, licet à culpa liberi essent, dis- sociarentur. Rō huius est, qd Deus hominib; em corū naturam, & ingenium per hoies sui generis constituit leges promulgare. At verò lex Christi vbi primū fuit Hierosoly- mis post eius passionem ac resurrectionem promulgata; vniuersum obligauit orbem: qm predicatio Discipuloru non obligabat de nouo, sed ostend- bat legē cui Christus nondum subiugauerat: atq; ad eō tollebat ignorantiam illuculq; excusantem. Vt autē ad formā argumenti tertij respondeamus, conceditur illo tunc articulo quo Christus aiām expirauit, mortuum esse legē veterē, licet non fuerit statim mortifera, ac subin- de vini statim habuisse sacramenta nostra. Quin verò baptisimus iam antea baptizato Christo virtutem habebat: vt 3. part. q. 66. auctor est S. Thom. At verò de legis totius euangelicæ obligatione, eisi Seo. in 4. dist. 3. q. 4. vitum fuerit non incapisse nisi à die Pentecostes, quando Apostoli confirmati virtute ex alto eam predicare ceperunt, ta- men aliter forte est sciendum. Enim verò antea iā Christus Apostolis iusserat, ite præ- dicare Euangelii omni creaturae. Qui cre- diderit, & baptizatus fuerit saluus erit. Ex quo idcirco tempore ait, loco modo citato S. Thom. vim habuisse præcepti. Et quia su- scepio baptisimi professio est totius legis, dicendum forsan secundum eundem san- ctum Doctorem, ipsum tunc primo Chri- stum suam promulgasse legem. At tamen hoc concessio, consequens fit, ab articulo passionis vsq; ad illud temporis momen- tum mansisse orbē sine obligatione vllius diuina; legis, nam verus expirante Chri- sto cessauit. Cui autem durissime hoc insonuerit, dicere vero proxime potest; quod

Quo re- pore lex Christi cepit obliga- re.

S. Tho. Scotus.

tuos leg- uer- da. Pa- rati- Ari- Au- Soci- rati- T- rati-

ipso expirante veterem consumavit. Nam tunc in ara crucis nouo sacerdotio, vetus antiquauit. & translato sacerdotio, ait ad Hebræos Paulus, necesse est vt legis translatio fiat. Quamuis nihil absurditatis habeat quod in triduo tantilloque tempore post resurrectionem non obligaret lex noua. At vero prior mihi respondendi modus multo probatior est, vt lib. proximo q. 5. monstratum sumus: vbi materia hæc a cessatione legalium admissum est examinanda. Ad tertium argumentum respondetur, quod cum lex scripto debeat promulgari illa scriptura abientibus & futuris loquitur: qua ratione ait Isidor. legem esse constitutionem scriptam, & a legendo vocari, eo quod legenda proponitur. Quamuis illud de civili tantum intelligatur: nam lex naturæ in mente scripta est: & ius gentium eadem mente collecta.

Ad tertium arg.

QVÆSTIO II.

DE LEGIS EFFECTIBVS.

S. Thom. 1. 2. quæst. 92.

ARTICVLVS I.

Utrum effectus legis sit præcipiendo ac vultando facere homines bonos.

Quæstio præsens duos habet articulos, alterum de effectu legis, atque alterum de eius actu. Oportet enim in præsentiarum quatuor consideratè discernere: finis enim legis est adeptio communis boni, in quo posita est felicitas: de quo in 2. artic. dictum est: effectus autem est probitas & honestas per quam illuc tenditur: actus vero quem legis virtutem appellant, est præcipere, & vetare, sed potestas & neruus est obligare & coercere, de quo q. 6. dicendum est. Arguitur quod legis effectus non sit facere homines bonos, virtus enim est secundum Philosophum 2. Ethic. quæ bonum facit, habentem & eius opus bonum, virtus autem munus Dei est, vt illa celebris habet definitio Augustini q. ex 2. lib. de libero arbit. colligitur. Virtus est bona qualitas mentis, &c. quam Deus in nobis sine nobis operatur, lex ergo nõ est quæ bonos facit habentes. Secundo,

lex non facit bonos nisi qui sibi sunt obediens; illud ergo obedientiæ bonum non est a lege, sed ei præsupponitur.

Tertio, lex vt dictum est, in bonum commune reipublicæ refertur, ergo effectus eius solû est facere bonos ciues, puta obediens legibus & magistratibus in commune bonum, hoc autem non satis est vt simpliciter sit homo bonus; nam potest esse malus in his, quæ lege civili permittuntur. In contrarium autem est ipse idem Philosophus, qui in i. 1. Ethic ait voluntatem cuiuslibet legislatoris esse vt faciat homines bonos.

Ad quæstionem hanc respondetur duabus conclusionibus. Prima est. Effectus legis, quem potissime aspiciere debet legislator, est bonos facere homines sibi subditos, per quam bonitatem finem humanum adipiscantur, quæ est nostra felicitas. Conclusio hæc facile ex decisione superioris quæstionis colligitur. Finis enim legis, est commune bonum in quo nostra consistit beatitudo, illum autem nemo nisi per virtutum exercitationem, assequitur, quæ bonum faciunt habentem eos, vel maximè quod (vt Philosophus docuit) felicitas ipsa huius sæculi in virtutum vsu posita est, ergo legis effectus est homines facere studiosos & probos. At vero quoniam ratio hæc de lege tantum procedit, quæ ueram habet legis rationem, S. Thom. 1. 2. quæst. 92. aliam excogitauit rationem, quæ legem omnem etiam metaphoricam amplectatur. Lex, inquit, cum rationis dictamen sit, quo præsidens subditos gubernat, ad hoc ordinatur vt ei subditi bene obtemperent, hoc enim est cuiusque præceptionis propositum, virtus autem eius propria qui alteri subditur, est bene superiori obtemperare (vt in calce 1. Politic. auctor est Aristot.) quemadmodum uirtus appetitus sensitiui est, vt probe & promptè rationi obediat ergo intentio legis, est subditos ad suam ipsorum propriam virtutem inducere, vt pote per quæ ei obsecundent, hæc autem virtus bonum facit habentem, & eius opus bonum, ergo cuiusque legis effectus est facere homines bonos. Quod si in uento legislatoris ad id quod est vere ac simpliciter bonum feratur, tunc lex ipsa pari modo imbuet subditos vera bonitate, sin vero nõ fuerit simpliciter bonum, sed utile aut delectabile si.

Aristot. Prima conclusio. Prima ratio.

S. Thom. Secunda ratio.

Aristot.

Quatuor in lege aduertenda. Prima ratio. Aristot. August. Secunda ratio. Tertia ratio.